

СХВАЛЕНО
Протокол засідання
педагогічної ради ліцею
12.12.2025р. №4

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ліцею
19.12.2025 р. №181

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію насильству та
жорстокому поводженню з дітьми в комунальному
закладі «Чернігівський обласний науковий ліцей»
Чернігівської обласної ради

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведженню з дітьми в комунальному закладі «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради (далі – Положення, Ліцей) регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поведження в закладі освіти.

Положення розроблено на основі законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поведження з дітьми», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»; постанов Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» від 22.08.2018 №658, «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» від 13.08.2024 № 585, «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поведження» від 28.07.2021 № 775; «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведження з дітьми» від 04.06.2025 №658, наказу Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»; наказу Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 25.01.2024 № 0333 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства», наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»,

Статуту Ліцею, інших нормативно-правових та інструктивних документів .

Положення спрямоване на забезпечення в Ліцеї функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти, створення освітнього середовища, вільного від усіх форм насильства, забезпечення механізмів виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження із дітьми.

У Положенні терміни вживають у значенні, наведеному в Сімейному кодексі України, законах України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», інших нормативно-правових актах.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

2.1 З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти Ліцей впроваджує такі основні заходи:

1) превентивні заходи:

- затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- затвердження форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з додатком 1 Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (далі – Типової програми);
- затвердження форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з додатком 2 Типової програми;
- затвердження форми анкети анонімного опитування для дітей згідно з додатком 3 Типової програми;

- ознайомлення учасників освітнього процесу – здобувачів освіти, батьків, працівників Ліцею з Правилами внутрішнього розпорядку;
- ознайомлення учасників освітнього процесу з Положенням про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у комунальному закладі «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради;
- інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників ліцею щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності Ліцею, вживання заходів, необхідних для усунення або мінімізації подібного насильства;
- врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників Ліцею, проведення відповідних інструктажів;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення безпечного простору та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;
 - проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів;
 - взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

2) заходи щодо виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення в закладі освіти про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;

- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми у Ліцеї (далі – повідомлення);
- обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або підозри щодо форм насильства та експлуатації.

3) заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників ліцею;
- організація інформаційних сесій та проведення занять для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучення батьків, інших законних представників дитини до просвітницьких заходів Ліцею (проведення батьківських зборів, засідань батьківського комітету, ради ліцею, розповсюдження інформаційних матеріалів).

4) заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- моніторинг освітнього середовища Ліцею на відповідність безпечного (фізично, психологічно) для учнів та учениць;
- систематичні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування, опитування дітей, батьків, персоналу);
- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню).

5) заходи з інформування:

- забезпечення на сайті закладу освіти відкритого доступу до публічної інформації та документів, зокрема:

- Правила внутрішнього розпорядку комунального закладу

«Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради;

- Правила поведінки учнів та учениць КЗ «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради в закладі освіти;
- Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в комунальному закладі «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради;
- План заходів в Ліцеї, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- контактну інформацію про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим від насильства;
- здійснення інформування (на сайті закладу освіти, стендах тощо) про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля в Ліцеї та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівника ювенальної превенції територіального органу поліції; контактних номерів телефонів для анонімного звернення);
- розміщення в доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур про захист дитини від різних форм насильства).

2.2. Директор Ліцею:

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію; здійснює контроль за виконанням Положення, у якому обов'язково визначають суб'єктів виконання Положення (адміністрація, працівники, інші залучені фахівці, які

контактують зі здобувачами освіти), до кого застосовують Положення, вимоги щодо політики найму працівників Ліцею, пов'язані з політикою запобігання насильству (перевірка кандидатів на наявність судимостей, рекомендації), вимоги щодо навчання персоналу (обов'язкові навчання з питань захисту прав дитини);

- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників Ліцею, інших фахівців, які контактують зі здобувачами освіти, з цим Положенням до початку їх роботи із здобувачами освіти, але терміном, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи працівника; організовує періодичне інформування, інструктаж для всіх працівників закладу про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, експлуатації та найгірших форм дитячої праці;
- забезпечує виявлення поведінки дітей, працівників Ліцею, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження в закладі освіти;
- сприяє забезпеченню функціонування механізму подання повідомлень про факти виявлення ознак насильства чи жорстокого поводження з дитиною в Ліцеї;
- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження;
- невідкладно повідомляє батьків, інших законних представників дитини, письмово повідомляє уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- сприяє проведенню навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників Ліцею з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- взаємодіє зі службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- у разі потреби може визначати уповноважену (відповідальну) особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

2.3 Уповноважена (відповідальна) особа:

- здійснює інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників Ліцею про механізм подання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини в Ліцеї та забезпечує функціонування цього механізму ;
- розробляє план заходів у Ліцеї на навчальний рік із запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми та сприяє його реалізації;
- організовує проведення вивчення ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності Ліцею;
- сприяє проведенню розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;
- налагоджує співпрацю та взаємодіє з установами, які здійснюють заходи в сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладах освіти.

2.4 Психологічна служба Ліцею забезпечує:

- виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження;
- реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід - консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

2.5 Працівники Ліцею в разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- повідомити директора/уповноважену особу Ліцею та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та представників дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про факти насильства або жорстокого поводження;
- за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстренної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції;
- сприяти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;
- виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та булінгу (цькування) в Ліцеї;

- у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною директором Ліцею невідкладно повідомити про це засновника закладу освіти та/або уповноважений ним орган (особу).

3. МЕХАНІЗМИ ПОДАННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ВИПАДКИ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ

Ліцей забезпечує функціонування механізму подання повідомлень, який складається з :

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників Ліцею про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;
- налагодження таких способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства: телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень, письмова заява, безпосередньо під час зустрічі з директором, або уповноваженою особою), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;
- забезпечення в пансіоні ліцею цілодобового доступу дітей до засобів зв'язку, з дотриманням умов конфіденційності, та інформації щодо номерів телефонів, електронних сервісів служб, до яких дитина може звернутися про допомогу в разі випадків насильства та жорстокого поводження;
- уповноважена особа для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми реєструє повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечує його підготовку до розгляду.

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО НАСИЛЬСТВА, ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ.

4.1. Осіб, які вчинили насильство та/або жорстокість щодо здобувачів освіти, притягують до відповідальності згідно з чинним законодавством.

4.2. Неповідомлення директором Ліцею уповноважених підрозділів органів Національної поліції України про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

5. ВЗАЄМОДІЯ ЛІЦЕЮ З УСТАНОВАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.

5.1. Налагодження Ліцеєм співпраці зі службою у справах дітей, центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій, іноземними неурядовими організаціями.

5.2. Розроблення Ліцеєм у співпраці з установами спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству.

5.3. Представники інших установ беруть участь в інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобіганню насильству та жорстокого поводження з дітьми в Ліцеї.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення про порядок захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в комунальному закладі «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради схвалює педагогічна рада та затверджується наказом Ліцею і є обов'язковим до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в комунальному

закладі «Чернігівський обласний науковий ліцей» Чернігівської обласної ради.

3. Незнання або нерозуміння норм цього Положення не є виправданням невиконання обов'язків учасниками освітнього процесу.

4.Заклад забезпечує публічний доступ до тексту Положення через власний офіційний вебсайт.

5. Прийняття принципів і норм Положення засвідчується підписами членів трудового колективу ліцею.

6. Зміни та доповнення до Положення вносяться наказом директора ліцею.

ТИПОВА ФОРМА

первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини

(найменування закладу освіти)

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

- дитина з інвалідністю;
- дитина-сирота;
- дитина, позбавлена батьківського піклування;
- інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

- тілесні ушкодження;
- страх, уникання контакту;
- розповіді про образи/тиск;
- інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- поінформовано відповідальну особу закладу;
- поінформовано батьків/інших законних представників;
- поінформовано службу у справах дітей;

- поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
 інше: _____.

(підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення) _____ (дата) _____

Додаток 2

ТИПОВА ФОРМА
реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

Порядковий номер	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації	Заходи реагування	Результат	Підпис відповідальної особи

ТИПОВА АНКЕТА
анонімного опитування для дітей

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

- так, завжди;
- інколи;
- ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

- з повагою;
- байдуже;
- іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників Ліцею, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

- так;
- ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

- так;
- ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше? (відкрите поле)
